

HRVATSKO
KATOLIČKO
SVEUČILIŠTE
ZAGREB
UNIVERSITAS
STUDIORUM
CATHOLICA
CROATICA
ZAGRABIA

ULOGA I ODNOS RODITELJA I ŠKOLE

PRIPREMILA: DOC. DR. SC. SNJEŽANA MALIŠA

PAPA FRANJO:

„Došlo je do raskola između obitelji i društva,
između obitelji i škole,
odgojni pakt danas je raskinut;

i tako je odgojni savez društva s obitelji ušao u krizu jer je
potkopano uzajamno povjerenje.

Za to postoje mnogi pokazatelji.

Primjerice, u školi su narušeni odnosi između roditelja i
nastavnika.

Ponekad postoje međusobne napetosti i nepovjerenje; a
posljedice naravno trpe djeca.”

PAPA FRANJO

HRVATSKO
KATOLIČKO
SVEUČILIŠTE
ZAGREB
UNIVERSITAS
STUDIORUM
CATHOLICA
CROATICA
ZAGRABIA

„Jednom zgodom, kada sam išao u četvrti razred osnovne škole rekao sam nešto ružno učiteljici i učiteljica, sjajna žena, pozvala je moju mamu.

Ona je došla sutradan, razgovarale su a onda su pozvale mene.

Mama mi je pred učiteljicom objasnila da je ono što sam učinio bilo ružno, da se to ne smije činiti; ali mama je to učinila s velikom blagošću i zatražila je od mene da se pred njom ispričam učiteljici.

Ja sam to i učinio i bio sam zadovoljan jer sam rekao: ovo je dobro završilo.

Ali to je bilo samo prvo poglavlje!

Kada sam se vratio kući, na red je došlo drugo poglavlje...”

HRVATSKO
KATOLIČKO
SVEUČILIŠTE
ZAGREB
UNIVERSITAS
STUDIORUM
CATHOLICA
CROATICA
ZAGRABIA

ZNAČAJKE ODNOSA ŠKOLE I OBITELJI

- Potvrđene značajke odnosa škole i obitelji su:
 1. suradnja u kojoj je učenik u središtu i u kojoj su i roditelji i učitelji fokusirani na akademski, socijalni, emocionalni i bihevioralni uspjeh učenika;
 2. podijeljena odgovornost učitelja i roditelja u odgoju i obrazovanju učenika;
 3. naglašena važnost kvalitete odnosa obitelji i škole;
 4. preventivni pristup koji je orijentiran pronalasku rješenja za uspjeh i razvoj učenika (Christenson i Sheridan, 2001).

HRVATSKO
KATOLIČKO
SVEUČILIŠTE
ZAGREB
UNIVERSITAS
STUDIORUM
CATHOLICA
CROATICA
ZAGRABIA

KOMPETENTAN RODITELJ

- Kompetencija je dinamička kombinacija znanja, vještina i stavova u području.
- Kompetencije djeluju na roditeljsku sliku o sebi, motivaciju i učinkovitost koje će imati pozitivan utjecaj na dijete (Čudina Obradović i Obradović, 2006).
- Kompetentan roditelj *sebe doživljava kao osobu koja ima kontrolu nad svojim roditeljstvom i odnosom s djetetom* (Milanović i sur., 2000).
- Temeljne sastavnice kompetentnog roditeljstva su:
 - uvjerenost roditelja u odlučujući utjecaj na dijete
 - odgovornost u roditeljstvu
 - roditeljska senzibilnost (Ljubetić, 2011).

HRVATSKO
KATOLIČKO
SVEUČILIŠTE
ZAGREB
UNIVERSITAS
STUDIORUM
CATHOLICA
CROATICA
ZAGRABIA

METAKOMPETENCIJE RODITELJA

- *Funkcionalnu kompetenciju:*
 - sposobnost roditelja da vješto obavlja niz zadataka s ciljem postizanja zadanog cilja.
- *Osobna ili ponašajna kompetencija:*
 - sposobnost roditelja da odabere prikladno ponašanje u određenom trenutku.
- *Spoznajna/kognitivna kompetencija:*
 - sposobnost roditelja da primijeni znanja koja posjeduje u određenim situacijama.
- *Etička/vrijednosna kompetencija:*
 - sposobnost roditelja da procijeni i primijeni osobne vrijednosti u određenim situacijama (Ljubetić, 2006).

HRVATSKO
KATOLIČKO
SVEUČILIŠTE
ZAGREB
UNIVERSITAS
STUDIORUM
CATHOLICA
CROATICA
ZAGRABIA

NEKOMPETENTNO RODITELJSTVO

○ temelji se na:

- neznanju
- nesigurnosti
- nezadovoljavajućem odnosu s djetetom
- doživljaju roditeljstva kao tereta (Ljubetić, 2007,103).

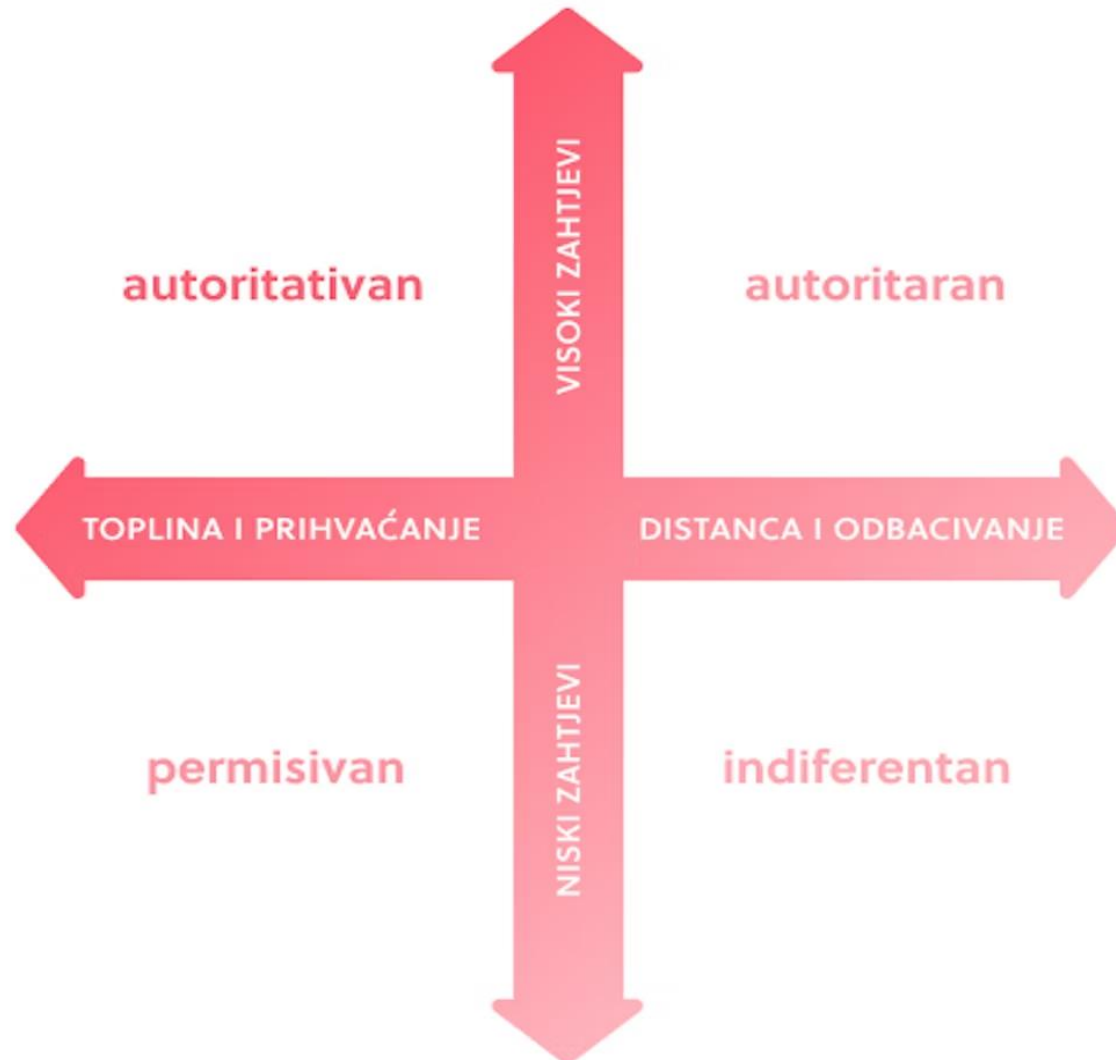
○ Posljedice trpi dijete:

- postaje anksiozno
- nema povjerenje u roditelje niti u svoje okruženje
- teško stvara prijateljstva
- postaje opterećeno svojim osjećajima i lošim samopouzdanjem (Ljubetić, 2012).

RODITELJSKI ODGOJNI STILOVI

HRVAT
KATOLI
SVEUČIL
ZAGREB
UNIVERS
STUDIO
CATHOL
CROAT
ZAGRA

HIPERRODITELJSTVO

HRVATSKO
KATOLIČKO
SVEUČILIŠTE
ZAGREB
UNIVERSITAS
STUDIORUM
CATHOLICA
CROATICA
ZAGRABIA

- Kada zaštita djece prelazi granice, te roditelje pretvara u nametljive zaštitnike koji stvaraju pritisak (Zwoliński, 2019).
- Roditeljski stilovi kod hiperroditeljstva:
 - *Helikoptersko* – roditelji *lebde* nad svojom djecom, nadzirući ih i pokušavajući riješiti njihove probleme.
 - Roditelji *malog cara*: dijete nastoje materijalno osigurati.
 - *Mame tigrice* očekuju isključivo iznimna postignuća svoje djece, ne prihvaćajući drugačiji ishod.
 - Roditelji *usklađenog usavršavanja*: dijete upisuju u nekoliko izvanškolskih aktivnosti koje će im omogućiti napredak i bolji društveni položaj (Jassen, 2015).

ULOGA RODITELJA U ŠKOLI

HRVATSKO
KATOLIČKO
SVEUČILIŠTE
ZAGREB
UNIVERSITAS
STUDIORUM
CATHOLICA
ZAGRABIA

○ Pugh i De'Ath (1989):

1. *Nesudjelovanje*: roditelji se aktivno ne uključuju u rad škole pa govorimo o:
 - aktivnom nesudjelovanju: žele se odmoriti od djeteta, nemaju vremena i sl.
 - pasivnom nesudjelovanju: žele sudjelovati, ali se osjećaju nesigurnima jer misle da to djeca ne žele, depresivni su.
2. *Potpورا*: vanjskim aktivnostima pružaju potporu i pomažu radu škole.

3. *Sudjelovanje*: roditelji su fizički uključeni u rad škole bilo kao:
 - pomagači (pri odlasku na izlet i sl.)
 - „učenici” (uče o razvoju djeteta, o viziji i misiji škole, odgoju, sudjeluju u različitim radionicama i sl.)
4. *Partnerstvo*: roditelji i škola ulaze u poslovni odnos koji karakteriziraju zajedničke namjere, obostrano poštovanje, želja za dogovaranjem.
5. *Kontrola*: roditelji sudjeluju u donošenju i provođenju odluka i suodgovorni su za rad škole.

ODNOS RODITELJA I ŠKOLE

HRVATSKO
KATOLIČKO
SVEUČILIŠTE
ZAGREB
UNIVERSITAS
STUDIORUM
CATHOLICA
CROATICA
ZAGREBIA

- Za razumijevanje odnosa roditelja i škole u odgoju i obrazovanju učenika ključna su dva modela:
 1. teorijski model koji objašnjava koncept partnerstva i podjelu odgovornosti škole i roditelja (Epstein, 1987).
 2. model koji razlikuje dva pristupa, tradicionalni nasuprot partnerskom odnosu roditelja i učitelja (Sheridan i Kratochwill, 2007).

HRVATSKO
KATOLIČKO
SVEUČILIŠTE
ZAGREB
UNIVERSITAS
STUDIORUM
CATHOLICA
CROATICA
ZAGRABIA

RAZVOJ OD SURADNJE DO PARTNERSTVA

- Odnosi učitelja i roditelja, kao ključnih predstavnika tih okruženja, mijenjali su se kroz povijest ovisno o stadiju društvenoga razvoja te uvriježenim paradigmama pojedinoga vremena (Maleš, 1996; Kolak, 2006).
- Tako se do 90-ih godina govori o *suradnji*, terminu kojim se nastoje objasniti sveukupni odnosi obitelji i škole u procesu obrazovanja djeteta odnosno, prema Braunu (1992), svi oblici kontakata, od neformalnih do zajednički planiranih aktivnosti roditelja/obitelji i učitelja/škole.
- *Tradicionalni oblici suradnje* podrazumijevali su formalne odnose, obilježene neravnopravnim, hijerarhijskim odnosima, u kojoj ustanova zauzima viši položaj, često jednosmjernom komunikacijom, u kojoj obitelj i škola imaju svaki svoje interese, ciljeve i zadaće (Maleš, 2004; Jurčić, 2009; Ljubetić, 2014).

HRVATSKO
KATOLIČKO
SVEUČILIŠTE
ZAGREB
UNIVERSITAS
STUDIORUM
CATHOLICA
CROATICA
ZAGRABIA

SURADNJA ILI PARTNERSTVO – ISTO ILI RAZLIČITO?

- *Suradnja* označava nižu razinu odnosa i podrazumijeva hijerarhijski odnos u kojem je odgojno-obrazovna ustanova u nadređenom položaju, a komunikacija je površna i očituje se kada se kod učenika pojave teškoće (Knežević, 2019). Gotovo u svim provedenim istraživanjima, roditelji, učitelji pa čak i učenici govore kako veća suradnja među roditeljima i učiteljima koristi učenicima, unapređuje školu kao ustanovu, pomaže učiteljima i osnažuje obitelji (Epstein, 2001).
- *Partnerstvo* počiva na ravnopravnim odnosima, dijeljenju informacija, aktivnom slušanju i međusobnom poštovanju, te djeca postižu bolji akademski uspjeh i razvijaju samopouzdanje (Rosić i Zloković, 2003).

- Unutar partnerskih odnosa, utemeljenih na zajedništvu, aktivnosti i odgovornosti, aktivni i uključeni roditelji smatraju se vitalnom komponentom suvremenog odgoja i obrazovanja. Odnosno, *suvremeno poimanje suradnje*, za potrebe rada možemo definirati kao najširi koncept (pojam koji obuhvaća sve oblike odnosa, interakcije i komunikacije obitelji i škole), koji *počiva na partnerskim odnosima*, a podrazumijeva aktivnu roditeljsku uključenost u obrazovanje djeteta.
- Pogledi prema ulogama roditelja u obrazovanju djeteta mijenjali od potpunog negiranja važnosti roditeljskoga utjecaja, preko uspostave suradničkih odnosa, a potom i percepcije roditelja kao ravnopravnih partnera, pa sve do aktivne roditeljske uključenosti u obrazovanje djeteta (Epstein, 1992; Maleš, 1993, 1996; Hiatt, 1994; Rosić, 2005; Kolak, 2006; Berger, 2008; Stričević 2011; Ljubetić, 2014).

HRVATSKO
KATOLIČKO
SVEUČILIŠTE
ZAGREB
UNIVERSITAS
STUDIORUM
CATHOLICA
CROATICA
ZAGRABIA

MODELI ODNOSA IZMEĐU UČITELJA I RODITELJA

○ Cunningham i Davis (1985):

1. „*model stručnjaka*“: učitelj preuzima nadzor i donosi sve odluke, pridajući malo ili ništa važnosti roditeljskim stajalištima i osjećajima. Ovaj pristup teži njegovanju ovisnosti roditelja i povećavanju raskoraka između profesionalaca i njih.
2. „*model premještanja*“: učitelj prihvaća roditelja kao izvor informacija i čak ga pokušava obrazovati za pristup djetetu, ali zadržava nadzor nad donošenjem odluka.
3. „*model korisnika*“: učitelj prihvaća roditeljsko pravo na izbor i odlučivanje o odgoju vlastitog djeteta. Temelji ovog odnosa su u međusobnom poštovanju i ravnoteži s obzirom na moć odlučivanja. Ovaj treći model svakako je najbolji za ostvarenje nastavnikovog partnerstva s roditeljima, iako se u praksi još uvijek osjeća i utjecaj drugih dvaju modela.

DANAS:

HRVATSKO
KATOLIČKO
SVEUČILIŠTE
ZAGREB
UNIVERSITAS
STUDIORUM
CATHOLICA
CROATICA
ZAGRABIA

5. Zaštitnički model
6. Model obogaćivanja kurikuluma:
 - Prema Glatthornu i Jailallu (2009,156) to mogu biti: „posebni interesi učenika, specifična znanja i interesi učitelja, aspekti znanstvene discipline koja se ne poučava u školi, specifična znanja roditelja i članova lokalne zajednice, lokalni aspekti obrazovanja izvedeni iz nacionalnog kurikuluma, produbljeno poučavanje tema nacionalnog kurikuluma“.
7. Model partnerstva:
 - potrebno je da pedagoški djelatnici škole u svom školskom i nastavnom kurikulumu putem znanstvene pedagoške metodologije i temeljem akademskih spoznaja *utvrde odgovarajuće koncepcije odnosa s roditeljima* (Jurić, 2004).

HRVATSKO
KATOLIČKO
SVEUČILIŠTE
ZAGREB
UNIVERSITAS
STUDIORUM
CATHOLICA
CROATICA
ZAGRABIA

PARTNERSKI ODNOS

- Partnerstvom se smatra odnos u koji dobrovoljno ulaze i roditelji i učitelji iz zajedničkog interesa omogućiti svojom međusobnom i bezuvjetnom suradnjom unapređivanje okruženja u kojem će bolje razumijevati djetetove potrebe u moralnom, estetskom i odgojno – obrazovnom smislu te unutar kojeg će pronaći adekvatno rješenje za daljnji razvojni put dotičnog djeteta.
- Nicholl (1989) navodi da je partnerski odnos onaj u kojem su roditelji i učitelji:
 - jednaki, tj. jedni prema drugima se odnose kao kolege i istomišljenici, dijeleći informacije, obveze i ciljeve vezane za odgoj djeteta;
 - aktivni, tj. obje strane imaju aktivnu ulogu u poticanju dječjeg razvoja;
 - odgovorni, tj. obje strane imaju određena prava, ali i dužnosti.

HRVATSKO
KATOLIČKO
SVEUČILIŠTE
Z A G R E B
UNIVERSITAS
STUDIORUM
CATHOLICA
CROATICA
Z A G R A B I A

TIPOVI PARTNERSTVA IZMEĐU RODITELJA I UČITELJA

- Epstein (2010) navodi 6 tipova partnerstva koji je nastao je iz mnogih studija i dugogodišnjeg rada učitelja i obitelji osnovnih i srednjih škola.
- Svaki tip partnerstva, tj. uključenosti provodi se na drugačiji način i predstavlja određene izazove kako bi se obitelj uključila u rad škole.
 1. *Bazične obveze roditelja prema djeci:* roditelji su dužni omogućiti djetetu stanovanje, osiguranje zdravlja, prehranu, odjeću te sigurnost. Nadalje, obveze roditelja su pružanje uvjeta koje zahtijevaju djeca svih uzrasta te informacije i aktivnosti koje mogu pomoći školi da bolje razumije djecu i obitelj. *Škole* mogu pomoći obiteljima razviti znanja i vještine koje su potrebne kako bi roditelji razumjeli djecu, tako da provode razne radionice u školi ili lokalnoj zajednici, pružaju informacije i programe podrške obitelji i kroz razne mogućnosti koje im mogu pružiti.

HRVATSKO
KATOLIČKO
SVEUČILIŠTE
ZAGREB
UNIVERSITAS
STUDIORUM
CATHOLICA
CROATICA
ZAGRABIA

TIPOVI PARTNERSTVA IZMEĐU RODITELJA I UČITELJA

2. *Bazične obveze škole prema djeci i njihovim obiteljima:* zadatak škole je informirati roditelje o školskom programu putem dopisa, obavijesti, pisma, izvještaja, konferencija, telefonskih poziva, računalnih poruka, putem elektroničke pošte te sastanaka koje većina škola organizira. Informacije pomažu roditeljima bolje razumjeti školske programe i dječji napredak, testove, procjene te odabrati ili promijeniti školu ili tečaj, programe i aktivnosti. *Komunikacija* treba biti razumljiva za se članove.
3. *Roditeljsko sudjelovanje u školi:* uključuje organiziranje pomoći učiteljima, učenicima ili roditeljima u učionici ili van škole kao mentori, treneri, predavači, pratitelji, demonstratori ili volonteri na školskim svečanostima, programima i drugim događanjima. Škole također mogu organizirati i razne aktivnosti kojima će više uključiti roditelje u školu, a isto tako pružiti im mogućnost za osposobljavanje *volontera* kako bi što bolje i učinkovitije obavljali svoju zadaću u školi.

HRVATSKO
KATOLIČKO
SVEUČILIŠTE
ZAGREB
UNIVERSITAS
STUDIORUM
CATHOLICA
CROATICA
ZAGRABIA

TIPOVI PARTNERSTVA IZMEĐU RODITELJA I UČITELJA

4. *Roditeljsko sudjelovanje u dječjem učenju kod kuće:* roditelji sudjeluju u učenju kod kuće tako što pomažu djeci pri pisanju zadaća i učenju, poticanju potrebnih vještina za polaganje svakog predmeta te donošenje odluka vezanih uz školski kurikulum. Također, obje strane su važne za učenikovo učenje kod kuće. *Učitelji pružaju smjernice i prijedloge kako pomoći djetetu kod kuće i što je važno da dijete svlada gradivo i na koji način, a roditelji to prihvaćaju i daju svoje ideje koje potiču uspješno učenje.*
5. *Roditeljsko sudjelovanje u odlučivanju:* očituje se u sudjelovanju i vođenju školskog odbora, oblikovanju školskog kurikula, vijeću roditelja te školskom timu za unapređivanje. Važno je da roditelji i učitelji sudjeluju u raznim udruženjima koja su vezana za dječje obrazovanje. Roditeljskim sudjelovanjem u odlučivanju prihvaćaju se ideje i stavovi roditelja koji daju svoje mišljenje o određenim temama. Škole pomažu roditeljima tako što ih obučavaju kako pravilno donijeti ispravne odluke te na koji način trebaju komunicirati s ostalim roditeljima koje oni predstavljaju.

HRVATSKO
KATOLIČKO
SVEUČILIŠTE
ZAGREB
UNIVERSITAS
STUDIORUM
CATHOLICA
CROATICA
ZAGRABIA

TIPOVI PARTNERSTVA IZMEĐU RODITELJA I UČITELJA

6. *Suradnja sa zajednicom:* podrazumijeva razmjenu informacija i povezanost zajednice sa školom, učenicima i obitelji. Također, uključuje i povezivanje s udrugama, agencijama, poslovnim partnerima i ostalim sudionicima koji su ključni za odgoj i obrazovanje djeteta. Škole trebaju znati iskoristiti mogućnosti koje im nudi lokalna zajednica za unapređivanje kurikula. Okvir od 6 načina uključenosti omogućuje učiteljima razvoj učinkovitih programa koji bi povezali školu, obitelj i zajednicu.

HRVATSKO
KATOLIČKO
SVEUČILIŠTE
ZAGREB
UNIVERSITAS
STUDIORUM
CATHOLICA
CROATICA
ZAGRABIA

RODITELJSKA UKLJUČENOST

- U obrazovanje djeteta u literaturi se identificira kao kompleksan, višedimenzionalni koncept, koji obuhvaća niz roditeljskih aktivnosti i praksi vezanih uz obrazovanje djeteta, kod kuće i u školi (Epstein, 1987, 2001; Hoover-Dempsey i Sandler, 1997; Henderson i Mapp, 2002).
- Utvrđeno je da roditeljska uključenosti donosi:
 - brojne dobrobiti, prvenstveno za učenike, za njihov školski uspjeh ali i cjelokupni razvoj.
 - ima višestruki pozitivan učinak jer stvaranjem dobrobiti za učenike, neminovno rezultira i dobrobitima za roditelje a potom za učitelje i škole.

HRVATSKO
KATOLIČKO
SVEUČILIŠTE
ZAGREB
UNIVERSITAS
STUDIORUM
CATHOLICA
CROATICA
ZAGRABIA

- U literaturi o uključenosti roditelja, konstrukcija uloga odnosi se na uvjerenja roditelja o tome što on ili ona trebaju činiti u odnosu na svoju djecu i njihovo obrazovanje (Hoover-Dempsey, Sandler, 1995., 1997.; Hoover-Dempsey, et al., 2005).
- U slučaju izgradnje uloga roditelja i njihove uključenost u razvoj ovisi o osobnim idejama roditelja o tome kakva bi trebala biti njihova uloga u učenju njihova djeteta i pod utjecajem je očekivanja i stavove važnih osoba (npr. učitelja, članova obitelji, drugih roditelja) u obrazovnom kontekstu.

HRVATSKO
KATOLIČKO
SVEUČILIŠTE
ZAGREB
UNIVERSITAS
STUDIORUM
CATHOLICA
CROATICA
ZAGRABIA

VAŽNOST UČITELJA I FORMACIJE RODITELJA

- U kojoj će se mjeri pojedini tipovi roditeljske uključenosti realizirati u školama odnosno kakvi će se odnosi s roditeljima formirati, prvenstveno ovisi o karakteristikama škole i njezinim djelatnicima.
- Učitelji ostvaruju primarni kontakt s roditeljima te su ključni za ostvarivanje i poticanje pozitivne roditeljske uključenosti u obrazovanje.
- Neupitnu je važnost učitelja i utjecaj njihovih stavova, uvjerenja, prakse i poziva na uključenost koje upućuju roditeljima, na roditeljske odluke i razinu roditeljske uključenosti, u školi i kod kuće, potvrđuju brojna istraživanja (Henderson i Berla, 1994; Eccles i Harold, 1996; Grolnick i sur, 1997; Hoover-Dempsey i Sandler, 1997; Izzo i Weissberg, 1999; Smrekar i Cohen-Vogel, 2001; Epstein i sur., 2009; Turney i Kao, 2009).

- U skladu s tim saznanjem, učitelji, kao vođe odgojno-obrazovnog procesa u školi, trebali bi:
 - a) slušati roditelje
 - b) komunicirati svakodnevnim govorom, a ne akademskim žargonom
 - c) omogućiti roditeljima potporu i savjete
 - d) razgovarati s roditeljima
 - e) razviti okruženje za poduku i razvoj roditelja
 - f) uzeti u obzir vrijednosni i religijski sustav roditelja
 - g) prepoznati veću važnost roditelja za odgoj njihove djece
 - h) dopustiti roditeljima definiranje ciljeva i stupnjeva razvoja za koje smatraju da bi njihovo dijete trebalo postići (Zimmerman, 1993).

HRVATSKO
KATOLIČKO
SVEUČILIŠTE
ZAGREB
UNIVERSITAS
STUDIORUM
CATHOLICA
CROATICA
ZAGRABIA

ŠTO KAŽE ZNANOST?

- Yamauchi, Ponte, Ratliffe i Traynor (2017) istraživali su teorijske okvire koji su korišteni za uokvirivanje istraživanja partnerskih odnosa obitelji i škole tijekom petogodišnjeg razdoblja.
- Analizirano je 215 članaka u časopisima objavljenim od 2007. do 2011. o partnerskim odnosima obitelji i škole kako bi utvrdili teorijske ili konceptualne okvire koji se koriste. Od 153 empirijska članka, gotovo polovica (46,40 %) nije navela okvir partnerstva obitelj-škola. Od 82 članka koja su opisivala ili primjenjivala takav okvir, najčešće su se koristile četiri teorije: Bronfenbrennerova bioekološka teorija; teorija socijalnog kapitala iz perspektive Bourdieua, Colemana i Lareaua; Epsteinove preklapajuće sfere utjecaja; i fondovi znanja Moll i kolega.

HRVATSKO
KATOLIČKO
SVEUČILIŠTE
ZAGREB
UNIVERSITAS
STUDIORUM
CATHOLICA
CROATICA
ZAGRABIA

ZAKLJUČAK

- Kao primarni i prvi djetetovi učitelji, roditelji i njihova suradnja s učiteljima imaju velik utjecaj na akademska i odgojna postignuća djeteta.
- Niti odgojna niti obrazovna funkcija škole ne može se uspješno obavljati bez sudjelovanja i pomoći roditelja.
- „Roditelji se najčešće pokušavaju pozicionirati između svog djeteta i škole, i ostati lojalni objema stranama (Juul, 2013, 53).